

Sygn. akt II Cz 448/15

POSTANOWIENIE

K., dnia 29 lipca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu, II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Renata Starczewska

SSO Barbara Mokras

SSO Janusz Roszewski – spr.

po rozpoznaniu w dniu 29 lipca 2015 r. w Kaliszu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku J. G.

z udziałem P. G. (1) i P. G. (2)

o zniesienie współwłasności

na skutek zażalenia wnioskodawcy

na postanowienie Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim

z dnia 5 maja 2015r. w sprawie I Ns 1483/15

p o s t a n a w i a:

1. oddalić zażalenie;
2. zasądzić od wnioskodawcy na rzecz uczestnika postępowania P. G. (1) kwotę 300 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

Sygn. akt II Cz 448/15

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 09 kwietnia 2015 r. Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim umorzył postępowanie w sprawie o zniesienie współwłasności nieruchomości.

Z uzasadnienia postanowienia wynika, że na rozprawie w dniu 9 kwietnia 2015r. wnioskodawca oraz uczestnicy postępowania zawarli ugode sądową. Osnowa zawartej ugody została wciągnięta do protokołu rozprawy i stwierdzona podpisami stron. Sformułowanie treści ugody ściśle odzwierciedla wolę stron, które potwierdziły swoim podpisem zawarcie ugody o treści zamieszczonej w protokole. Sąd ten uznał, iż zawarta ugoda jest zgodna z prawem i nie zmierza do jego obejścia oraz jest zgodna z zasadami współżycia społecznego. Nie zwiera nieekwiwalentnych świadczeń wzajemnych i nie prowadzi do pokrzywdzenia żadnej ze stron ze względu na okoliczności towarzyszące jej zawarciu. Wskazując na art. 355 § 1 w zw. z art. 203 §4, art. 223§2 oraz art. 13 § 2 k.p.c. Sąd Rejonowy uznał, że zachodzą podstawy do umorzenia postępowania w tej sprawie.

Zażalenie na postanowienie Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim wniósł wnioskodawca J. G. zaskarżając postanowienie w całości.

Skarżący wnioskodawca wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia podnosząc, że ugoda - jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego, bowiem w jej wyniku uczestnicy uzyskali spłaty wyższe niż wynika to z podanej przez nich wartości nieruchomości oraz ich udziałów i wnioskodawcy w nieruchomości,

- jest nieważna z powodu znajdowania się wnioskodawcy w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli z powodu choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego zaburzenia psychicznego;

- jest nieskuteczna wobec złożonego w zażaleniu przez wnioskodawcę oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych zawarcia ugody.

Uczestnik postępowania P. G. (1) wniósł o oddalenie zażalenia i zasądzenie na jego rzecz od wnioskodawcy kosztów postępowania zażaleniowego..

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Zażalenie nie jest zasadne, bowiem podniesione w zażaleniu argumenty nie uzasadniają wniosku zmierzającego do uchylenia skarżonego postanowienia umarzającego postępowanie nieprocesowe w sprawie o zniesienie współwłasności nieruchomości na skutek zawarcia przez uczestników tego postępowania ugody.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia i wywody Sądu Rejonowego.

Odnosząc się do podniesionego zarzutu sprzeczności ugody z zasadami współżycia społecznego oraz odwołania złożonego przez wnioskodawcę oświadczenia (a nie uchylenia się od jej skutków) - bowiem zarzut nieważności czynności prawnej, w ocenie Sądu Okręgowego, został w istocie podniesiony jedynie jako argument odwołania swego oświadczenia - należy w tym miejscu podkreślić, że w myśl art. 917 k.c. ugoda, będąc umową cywilnoprawną, powinna spełniać przesłankę wzajemnych ustępstw, rozumianych subiektywni, a więc według oceny ustępującego. Mieści się w tym ograniczenie roszczenia, rezygnacja z uprawnień materialnych lub procesowych. Jako, że jest to umowa wzajemna, ustępstwo jednej strony musi być zrównoważone ustępstwem drugiej strony, lecz nie może być ono rozumiane w kategoriach ekonomicznych, tj ilościowo czy jakościowo.

W postępowaniu zażaleniowym dozwolona jest wprawdzie odwołalność zgody na zawarcie ugody, lecz odwołalność czynności procesowych nie może być dowolna. Odwołanie takie nie może się sprowadzać do dowolnego, jednostronnego "odstąpienia" od zawartej w ugodzie umowy lub jedynie "cofnięcia" wniosku o umorzenie postępowania. Oznacza to, że samo złożenie oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych ugody nie wystarcza do uwzględnienia zażalenia na postanowienie umarzające postępowanie. Odwołujący musi wykazać następczą przyczynę odwołania swego oświadczenia procesowego powołując się na wady złożonego oświadczenia woli. Takie odwołanie oświadczenia woli musi być - oczywiście - uzasadnione jego wadliwością (błąd, pozorność, przymus, niedorozwój umysłowy, choroba psychiczna lub inne zaburzenie czynności psychicznych). Od strony procesowej wykazać trzeba wadliwość woli odstąpienia - z jednej strony od zgłoszonego żądania udzielenia ochrony sądowej, z drugiej zaś - od wyrażenia zgody na zakończenie postępowania bez rozstrzygnięcia sprawy orzeczeniem sądu. Strona odwołująca bowiem musi zatem wyraźnie podać przyczyny wadliwości oświadczenia, do sądu zaś należy ocena, czy przyczyny te są dostateczne do skutecznego uchylenia się od oświadczenia woli zawartego w ugodzie. W szczególności ogólnikowe powoływanie się na chorobę, czy wnioskodawcy oraz nakłanianie go do zawarcia ugody przez pozostałych uczestników lub przewodniczącego rozprawy nie jest równoznaczne z przytoczeniem podstawy wskazanej w art. 82 lub 87 k.c. (por. Sąd Najwyższy w postanowieniu z 16 lutego 1968 r. (II CZ 129/67, OSNCP 1968, nr 8-9, poz. 158 oraz w uchwale Sądu Najwyższego z 29 września 1969 r. III CZP 74/69, OSNC 1970/6/98).

W zażaleniu na postanowienie Sądu Rejonowego wnioskodawca odwołując swoją zgodę na zawarcie ugody nie wskazuje nawet przyczyn pozwalających przyjąć, że wykazał wadliwość złożonych przed sądem oświadczeń woli. Wzajemne ustępstwa w zakresie przyznania własności nieruchomości w zamian za spłaty, ze swej istoty spełniają cel ugody

i tym samym nie pozostają w sprzeczności z zasadami współzycia społecznego. Natomiast odwoływanie się przez wnioskodawcę w uzasadnieniu zażalenia na nieważność czynności prawnej bez powiązania swojego stanu zdrowia z jedną ze wskazanych podstaw z art. 82 k.c. nie może być uznane jako zarzut nieważności czynności prawnej. Nie stanowi bowiem spełnienia tego wymogu wiązania choroby wnioskodawcy z treścią dokonanej czynności zawarcia ugody. Teoretyczna wykładnia tego przepisu prawa materialnego, nie może być uznana jako wykazanie podstawy nieważności czynności prawnej. Ponadto twierdzenie o posiadanych zaburzeniach psychicznych stoi ono w opozycji do wyrażonej przez skarżącego woli skutecznego odwołania złożonego oświadczenia.

Z uzasadnienia zażalenia wynika natomiast, że skarżący z tej samej powyższej przyczyny, jak z powodu braku pomocy pełnomocnika procesowego, wywodzi iż zawarta ugoda w zakresie wysokości ugodzonych spłat, doprowadziła do jego pokrzywdzenia. Zatem wraz z oświadczeniem wnioskodawcy o uchyleniu się od skutków prawnych zawarcia ugody wnioskodawca odwołuje się w istocie do błędu jako stanowi wadę oświadczenia woli.

Zważyć należy, że zgodnie z art. 918 § 1 k.c. uchylenie się od skutków prawnych ugody zawartej pod wpływem błędu jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy błąd dotyczy stanu faktycznego, który według treści ugody obie strony uważały za niewątpliwy, a spór albo niepewność nie powstałyby, gdyby w chwili zawarcia ugody strony wiedziały o prawdziwym stanie rzeczy. Elementami, od których uzależniona jest skuteczność uchylenia się od skutków ugody, jest niewątpliwość istnienia okoliczności, które są traktowane jako podstawa wzruszenia ugody i związek między mylnym wyobrażeniem o rzeczywistości a samym faktem zawarcia ugody. Ugoda nie może być zatem wzruszona przez powołanie się na błąd dotyczący okoliczności wątpliwych i spornych. Tymczasem do takich okoliczności należą stosunki prawne wynikające z żądania zniesienia współwłasności nieruchomości. Sposób zniesienia współwłasności, w tym także ustalenie wysokości spłat na rzecz uczestników, wymagał zatem wzajemnych ustępstwami stron, co doprowadziło do zawarcia ugody. Skarżący tymczasem, poza kwestionowaniem ustępstw na rzecz uczestników postępowania, nie przytacza żadnych okoliczności, które by wskazywały, że w sprawie chodzi o taki właśnie błąd w rozumieniu art. 918 § 1 k.c.

Sąd Rejonowy prawidłowo zatem uznał, że wobec zawarcia ugody zachodzą przesłanki do umorzenia postępowania.

Z tych przyczyn na podstawie przepisu art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 §2 i art. 13 §2 k.p.c. oraz uwzględniając dyspozycje art. 520 §3 k.p.c. orzekł o zwrocie kosztów postępowania zażaleniowego na rzecz uczestnika postępowania.